

ПОЛІТОЛОГІЯ

**Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
з усіх спеціальностей**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки

Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ПОЛІТОЛОГІЯ

Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
з усіх спеціальностей

Мелітополь – 2020

УДК 323; 184

М 79

Затверджено методичною радою
Таврійського державного агротехнологічного університету
імені Дмитра Моторного
(протокол від «30» січня 2020 року №5)

Рецензент:

Олексенко Р.І. - доктор філософських наук, професор (Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного)

Морарь М.В.

ПОЛІТОЛОГІЯ. Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» з усіх спеціальностей. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2020. – 72с.

Методичні вказівки до самостійної роботи розроблені у відповідності із робочою програмою дисципліни «Політологія», що передбачено для студентів усіх напрямів підготовки.

Методичні вказівки призначені надати допомогу студентам в опануванні матеріалів лекцій та підготовці до практичних занять з метою змістовної, теоретично обгрунтованої логічної відповіді на поставлені запитання з урахуванням сучасних досягнень політичної думки.

© М.В. Морарь, 2020

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Змістовий модуль 1. Політична система: структура, елементи.....	5
Тема 1. Політологія як наукова теорія.....	5
Тема 2. Становлення та розвиток політичної думки.....	9
Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні.....	14
Тема 4. Політична влада.....	17
Тема 5. Політична система суспільства.....	21
Тема 6. Держава і суспільство.....	25
Тема 7. Політичні режими.....	29
Тема 8. Сутність і роль демократії в політичному житті суспільства.....	32
Тема 9. Сутність та функціонування політичних партій.....	36
Змістовий модуль 2. Політичний процес.....	40
Тема 10. Громадські організації та їх функціонування в політичній системі....	40
Тема 11. Політична еліта і політичне лідерство.....	43
Тема 12. Громадянське суспільство.....	46
Тема 13. Ідеологія та політика.....	48
Тема 14. Політична культура як соціальний феномен.....	51
Тема 15. Політичні технології.....	55
Тема 16. Вибори та виборчі системи.....	58
Тема 17. Політика та етнонаціональні відносини.....	61
Тема 18. Міжнародні відносини та глобальна політика.....	65
Критерії оцінювання знань.....	69
Рекомендована література.....	70

ВСТУП

Політологія є однією з основних навчальних дисциплін. Актуальність вивчення даного курсу виявляється не тільки в його освітньому й виховному впливі. Для фахівців необхідно усвідомлювати суспільні потреби й інтереси, розуміти перспективні завдання, що стоять перед нашою країною. А для цього потрібні глибокі знання в області політології. У розвинутих демократичних країнах політологія давно стала провідною науковою дисципліною, ефективним засобом формування громадянського суспільства.

Мета дисципліни:

- формування у студентів наукових уявлень про основні проблеми політики як складного соціального явища, розвиток творчого мислення студентів, їхнього уміння самостійно аналізувати суть політичних явищ і процесів, що відбуваються як у межах України, так і на міжнародному рівні. Це повинно допомогти майбутнім фахівцям приймати виважені рішення, що сприятимуть подальшій демократизації українського суспільства, інтеграції його у світове співтовариство.

Завдання дисципліни:

- дати студентам науково обґрунтовані знання актуальних політичних проблем, сформувати в них здатність самостійно, критично аналізувати політичні процеси;

- сприяти оволодінню основами політичної культури.

Предмет дисципліни:

- сукупність політичних знань, що охоплюють політичні процеси, які відбуваються в суспільстві. Стрижнем політології є політичні закономірності, закони й принципи формування і функціонування влади і політичних систем, механізми взаємодії суб'єктів і об'єктів політики.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА: СТРУКТУРА, ЕЛЕМЕНТИ.

ТЕМА 1. ПОЛІТОЛОГІЯ ЯК НАУКОВА ТЕОРІЯ

1. Соціальний феномен політики.
2. Предмет, структура та функції політології.
3. Методи політології.
4. Співвідношення політології з іншими соціальними науками. Місце політичної науки в структурі політологічного знання.

Після опрацювання теми студент повинен:

Усвідомити, що політична наука тісно пов'язана з політикою, витікає з неї, так чи інакше аналізує різні аспекти політичного життя. Термін „політика” походить від давньогрецького polis (місто-держава) та його похідних politike (мистецтво управління державою), politeia (конституція). Ці поняття вказують на державу як на одну з центральних категорій політики, а точніше – політичної науки, і як такі вони беруть свій початок від Платона та Аристотеля, які політику тісно пов'язували з державою. Студент має усвідомити, що політика виступає як визначне культурно-історичне явище.

Розгляд другого питання необхідно розпочати з того, що об'єктом політології виступає політичне життя суспільства, його прояви, тенденції і закономірності.

Аналізуючи категорії політології студенту насамперед слід уявити сутність таких категорій: політична влада, держава, політичні відносини, політична система, політичні інтереси, політична свідомість, політична культура, політична боротьба, політичне управління.

При вивченні четвертого питання студент має з'ясувати, що політична наука розвивається в тісній взаємодії з іншими соціальними науками – філософією, соціологією, історією, правом. Останні об'єднує загальний об'єкт дослідження – політичне життя суспільства в усій багатоманітності його конкретних проявів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть схему: Політологія як наука і як навчальна дисципліна.
2. Що таке політика? Які основні підходи до визначення політики у вітчизняній і зарубіжній політології?
3. Чи застосовано вираз «Мета виправдовує засоби» до політики?
4. Які з функцій політології є найбільш важливими для сучасного українського суспільства і чому?
5. Виберіть та проаналізуйте різноманітні визначення політики та політології. Яке з них, на ваш погляд, найбільш вдале. Аргументуйте свій вибір.
6. Що вивчає політична наука?
7. Яке її місце у системі сучасного суспільного знання і у суспільному житті?
8. З якими науками політологія найчастіше пов'язана?
9. Що є об'єктом політології?
10. Коли виникає політологія як специфічна галузь наукового знання і учбова дисципліна?
11. Що розуміється під «категоріями політології»? Назвіть найважливіші категорії науки про політику.
12. Що робить політологію науковою дисципліною?
13. Чому політика визначається як наука і як мистецтво?
14. Яку роль в суспільстві грає політологія?

Література

1. Бодуен Ж. Вступ до політології. - К., 2002.
2. Вебер М. Наука как призвание и профессия//Избр. произ. – М., 1990. – С.722.
3. Політологія / За заг. ред. І. С. Дзюбка, К. М. Лемківського. – К., 2001.
4. Політологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред.. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенко. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 528 с. (Альма-матер).
5. Политология: Учеб. пособие для вузов / сост. и ред. Н. Сазонова. – Харьков: Фолио, 2001. – 831 с.
6. Соловьев А. И. Введение в политологию / А. И. Соловьев, В. П. Пугачев. М.: Аспект-Пресс, 2002. С. 7–48.
7. Гелей С.Д., Рутат С.М. Політологія: Навч. Посіб. – 7-ме вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 7-17 с.
8. Морарь М.В. Політологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2019. – 176с.

Вміти виконувати тестові завдання:

1. Термін «політика» з'явився _____

- А. більш ніж 5 тис. років тому
- В. більш ніж дві з половиною тисячі років тому
- С. у II столітті
- Д. у XII столітті
- Е. у XV столітті

2. Міжнародна, локальна, регіональна – ці типи політики виділили

- А. За ідеологією
- В. За масштабами
- С. За сферами суспільного життя
- Д. За орієнтацією

Е. За суб'єктами

3. Сукупність матеріальних і організаційних засобів тиску та насильства (відкритого та прихованого) — це

- А. Політика
- В. Право
- С. Сила
- Д. Держава
- Е. Ідеологія

4. До якої гілки влади належить Кабінет міністрів?

- А. Законодавчої
- В. Виконавчої
- С. Судової
- Д. «четвертої» гілки влади
- Е. Не має вірної відповіді

5. Охоплює засоби, методи та принципи теоретичного дослідження політики та практичної реалізації отриманих знань. Це визначення якої з функцій політології?

- А. методологічна
- В. теоретико-пізнавальна
- С. світоглядна
- Д. прогностична
- Е. прикладна

Еталони відповідей: 1 В, 2 В, 3 С, 4 В, 5 А